

حرف آزاد دانشجو

تفاوت‌های ثبت اختراع
در داخل و خارج

محمد قدیانی

«حمایت از اختراعات» شعار بسیاری از مراکز آموزشی، ادعایی ناملموس برای مخترعان است. پژوهشگران پس از رسیدن به یک دستاورد علمی که تجسم مادی داشته باشد (یعنی یک ایده یا نظریه صرف نباشد) برای استفاده از عواید مادی و معنوی دستاورد خود باید آن را در یک نهاد معتبر ثبت کنند. ثبت اختراع غیر از داشتن بار علمی دارای ارزش‌های حقوقی است؛ به این معنا که هیچ فرد حقیقی یا حقوقی اجازه استفاده، تولید و یا بهره‌مندی از یک اختراع را بدون مجوز مخترع آن نخواهد داشت. افراد برای بهره‌مندی از گستره حقوقی اختراع خود در سراسر دنیا باید آن را به صورت بین‌المللی ثبت کنند. مهم‌ترین و معتبرترین مرجع ثبت اختراعات در عرصه جهانی اداره ثبت اختراعات و علائم تجاری ایالات متحده آمریکا (USPTO) است. رتبه‌بندی علمی کشورهای جهان از حیث تعداد اختراعات نیز با استناد به همین مرکز و همچنین سازمان جهانی مالکیت فکری (WIPO) صورت می‌پذیرد. روند ثبت اختراعات به صورت بین‌المللی بسیار متفاوت از روند ثبت داخلی است که مهم‌ترین بخش این تفاوت را می‌توان متوجه هزینه‌های آن دانست؛ ۱۰۰۰۰ دلار به ازای هر اختراع در ایران. هر فرد حقیقی یا حقوقی می‌تواند با مراجعه به سایت اداره ثبت اختراعات، اظهارنامه خود را تنظیم کرده و تا پایان مراحل قانونی شخصا پیگیر روند اداری و علمی ثبت اختراع خود باشد، این در حالی است که برای ثبت اختراع بین‌المللی افراد به صورت شخصی نمی‌توانند اقدام کنند و حتماً باید این کار وظیفه‌ای را توسط وکلای رسمی اداره ثبت اختراعات آمریکا صورت پذیرد، حتی اگر فرد متقاضی، شهروند کشور آمریکا باشد، بنابراین بیشتر هزینه‌های ثبت اختراعات بین‌المللی مربوط به حق‌الوکاله وکلای قانونی است.

با توجه به اهمیت ثبت اختراعات بین‌المللی هم از لحاظ رتبه‌بندی علمی و هم از حیث تجاری‌سازی و حقوقی و همچنین عدم توانایی پرداخت هزینه‌های بسیار بالای آن توسط مخترعان، برخی ارگان‌های علمی در کشور متولی حمایت از این اختراعات شده‌اند تا تمام یا بخشی از هزینه‌های مربوطه را پرداخت کرده، همچنین رابط بین مخترعان و وکلای اداره ثبت اختراعات باشند، اما نحوه حمایت چیزی شبیه به هفت‌خوان رستم است. متقاضیان باید اختراعات خود را در پیچ و خم قضاوت این نهادها گذاشته و امیدوار باشند تا شاید از این داوری‌های بسیار عجیب و غریب و کاملاً سلیقه‌ای جان سالم به در ببرند. در صورتی که طرح با سلامتی از این مرحله عبور کند، نوبت به آن می‌رسد تا مخترع بخش اعظمی از مالکیت طرح خود را به نام این ارگان‌ها یا سازمان‌ها کند، درحالی‌که ممکن است این نهادها هیچ گونه حمایتی در زمینه تحقیقاتی به این مخترعان ارائه نکرده باشند و این امتیاز را صرفاً به جهت پرداخت بخشی از هزینه‌های ثبت اختراع دریافت می‌کنند. در واقع دادن مالکیت اختراع به این نهادها به این معناست که فرد مخترع بدون مجوز از سازمان حامی و بدون جلب‌نظر مادی و معنوی ایشان نمی‌تواند دستاورد خود را به فروش رسانده یا آن را تولید کند. در برخی مواقع این ارگان‌ها چندین برابر آنچه برای حمایت از ثبت یک اختراع بین‌المللی هزینه کرده‌اند، منفعت مادی و معنوی کسب می‌کنند.

امسا با این همه، وجود یک نقطه امیدبخش بسیار درخشان که حامی بی‌قید و شرط مخترعان و پژوهشگرانی است که دستاوردی مفید داشته باشند، نویدآینده‌ای روشن را برای محققان کشور عزیزمان ایران به ارمغان داشته است. صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوریان کشور (INSF) بنیادی است که اغلب پژوهشگرانی که با دستاوردی مفید به آن مراجعه کرده باشند تایید می‌کنند که نوع نگاه این ارگان تفاوت عمیقی با سایر دستگاه‌های علمی کشور دارد. داوری طرح‌ها بسیار منطقی‌تر و نوع نگاه مسئولان آن به طرح‌های پژوهشی بسیار امیدبخش و رویه جلو است. این صندوق که غیر از حمایت از اختراعات بین‌المللی از طرح‌های پژوهشی دانشجویان دکتری و پسادکتری نیز حمایت‌های بسیار خوبی را به عمل می‌آورد، برای حمایت‌های خود هیچ گونه مالکیت یا امتیاز مادی و معنوی دریافت نمی‌کند و همین مصداق بسیار خوبی است که این بنیاد هدفی جز پیشبرد اهداف علمی کشور و رسالتی جز حمایت از پژوهشگران برای پیمودن مسیر پرفراز و نشیب تحقیقاتی را دنبال نمی‌کند. اگرچه اختراعات و دستاوردهای علمی جدید برای تولید ثروت راهی نسبتاً طولانی پیش‌رو دارد اما به نظر می‌رسد برای کشوری که به دنبال رشد و توسعه علمی است، پژوهش‌های بنیادی و تحقیقات با نگاه به افق پیش‌رو باید بیشتر از استازات‌های زودبازده که صرفاً در بازه‌ای از زمان می‌توانند پول‌ساز باشند، مورد توجه قرار گیرد؛ موضوعی که به نظر می‌رسد در صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوریان کشور بیش از هر نهاد دیگری مورد توجه واقع شده است.

درآمدزایی میلیاردری از پرورش گل‌های زینتی

گرچه رشته‌های کشاورزی این روزها با علاقه کمی روبه‌رو است، اما ظرفیت‌های بالای آن می‌تواند نگاه دانشجویان را تغییر دهد

بگیریم، در حال حاضر قیمت میوه آن کیلویی ۳۵ هزار تومان است و گیاهی است که تیغ پهن و گل‌های بزرگی دارد و میوه می‌دهد و می‌توان علوفه این گیاه را هم کاشت که تولید شیر را افزایش دهد و تا یک ماه دیگر کارهای این پروژه انجام و کشت آن شروع می‌شود. این کار پرسود است و می‌توان کارآفرینی در آن انجام داد، به طوری که ما افرادی داریم که در دو متر تراس خانه‌شان نیز این گیاهان را می‌کارند و درآمدزایی می‌کنند،»

کاشت ۱۰ هزار نوع گل در یک فضای کوچک
او ادامه می‌دهد: «کاکتوس گیاهی است که نیاز به آبیاری کمی دارد و در عوض باید نور کافی داشته باشد و گیاه از این بی‌آزارتر نداریم، در حالی که گیاهانی مانند حسن یوسف نیازمند مراقبت‌های خاصی هستند. در مقابل هرچه گیاه کاکتوس بزرگ‌تر شود، ارزش تجاری آن هم بالاتر می‌رود و در منطقه‌ای مانند شمال اصلاً نیاز به آبیاری هم ندارند و همان رطوبت هوا کافی است،»

از او درباره فروش در دانشگاه آزاد اسلامی می‌پرسیم و پاسخ می‌دهد: «ما پروسه دانش‌بنیان کشت بافت را داشتیم که می‌توان یک گل را که از ارزش مالی زیادی دارد، در آزمایشگاه به کشت بافت رساند، آن هم در تیراژ بالا، یعنی در یک فضای کم می‌توان ۱۰ هزار گل را از آن نوع تولید کرد. ما علم کشت بافت را برای کاکتوس وارد کرده‌ایم، ولی برای سایر گیاهان علمش را داریم و چون کشت بافت ما در آزمایشگاه انجام می‌شود، تیراژ ما بالا می‌رود و همین مساله باعث می‌شود از نظر اقتصادی سود بالایی داشته باشد. مثلاً گیاه کلکسیونری را که در خارج از کشور ۲۵۰ یورو معامله می‌شود، ما می‌توانیم ۱۵۰ یورو صادر کنیم و کیفیتش نیز تفاوتی ندارد و ما حداقل هفته‌ای دو کانتینر صادرات داریم. یک‌سری گیاهان خاص هم داریم که به آنها کلکسیونری می‌گویند و دلیلش هم کم بودن تعداد آنها است و زمانی که علم کشت بافت این گیاهان به کشور بیاید و بتوان تیراژ را افزایش داد، هم گارانتی آن بالاتر می‌رود و هم قیمتش کاهش می‌یابد. بزرگ‌ترین اشتباهی که الان در بخش کشاورزی ماصورت می‌گیرد این است که ما با اطلاعات روز دنیا جلو نمی‌رویم، در حالی که استان گیلان ما به اندازه کشوری مانند هلند است. این کشور با آب و هوای خود گیاهان کل دنیا را تامین می‌کند، چرا که طبق پروتکل خاصی کار می‌کند و از وجوب به‌وجب خاکش استفاده می‌شود، ولی ما به این نتیجه رسیده‌ایم که با علم کشاورزی روز می‌توانیم بزرگ‌ترین صادرکننده گیاهان کلکسیونری به کل دنیا باشیم،»

می‌گوید: «در گذشته در یک متر مربع نهایتاً کشت کاکتوس ۴۰۰ دانسه بود، ولی الان هزار عدد کاکتوس در یک متر مربع می‌کاریم و این کار باعث می‌شود در فضای کم بهینه‌سازی بالایی داشته باشیم و نیازی به کشت زمینی نیست و در یک سینی نشاهم می‌توان این کار را انجام داد. شرایطی که ما داریم این طور است که بذرمان ضمانت شده هلند است که با هم‌گر پرداخت وارد ایران شده و ۹۵ درصد کارهای ما ضمانت شده است؛ یعنی گیاهی که کشت می‌کنیم به تولید می‌رسد و اگر هم به مشکلی برخوردیم، بذر جدید می‌دهیم و دوباره روند کشت دنبال می‌شود.»

او همچنین درباره بحث تجاری‌سازی این محصول می‌گوید: «محصول ما پروتکل خاصی دارد و به‌صورت عادی نمی‌توان در یک متر مربع هزار عدد کاکتوس را کشت کرد و ما در حال فعالیت هستیم که گیاهان با ارزش بالا در کشورهای دیگر به ایران وارد شوند و پروتکل آن را تهیه کنیم و بتوانیم با قیمت بسیار پایین آنها را تولید و به دنیا صادر کنیم و این پروسه نهایتاً سه تا چهار سال دیگر که بتوانیم به تیراژ مورد نظرمان برسیم، طول خواهد کشید. البته ما الان مشکلی در حوزه کشت نداریم، ولی میزان بذر گیاهان مان کم است. ما می‌توانیم روزانه یک میلیون عدد فروش داشته باشیم، ولی باید ۳۶۵ میلیون بذر از هر گیاه داشته باشیم تا بتوانیم فروش روزانه یک میلیون عدد گیاه را به روسیه داشته باشیم. اکنون در حال رسیدن به این نقطه هستیم و از مازت‌های دو متری تا ۱۰ هزار متری در این پروژه داریم. البته یک پروژه بزرگ نیز در بندرعباس داریم که بتوانیم گیاه «پلنتیا» را بومی‌سازی کنیم تا از آن میوه هم

درآمدزایی میلیاردری از گل‌های زینتی

اگر پای درددل دانشجویان بنشینیم، شاید یکی از دلایلی که آنها کشاورزی را اولویت اول قرار نمی‌دهند، اشتغال و نبود فضای کاری است؛ موضوعی که بهانه‌ای شد تا سراغ یکی از شرکت‌های دانش‌بنیان زیر نظر دانشگاه آزاد اسلامی برویم که توانسته است با استفاده از ظرفیت‌های حداقلی به یک درآمد میلیاردری برسد. حامد نیک‌اندیش، مدیر این شرکت است و آنها در حوزه پرورش گیاهان زینتی فعالیت می‌کنند و هم‌اکنون صاحب یک سرمایه میلیاردری در قبال پرورش و فروش گل‌های زینتی هستند. او در ابتدا می‌گوید: «سه سال است که در این حوزه فعالیت می‌کنیم و از ۱۰ نفر الان به ۳۰۰ نفر تولیدکننده رسیده‌ایم. تولیدات ما از گلخانه‌های کوچک ۶ متری شروع می‌شود و تا گلخانه‌های ۱۰ هزار متری زیرکشت هستند. ما از بذر شروع می‌کنیم و این پروژه از صفر تا صد با خودمان است و یک همکار را در کنار فردی که قرار است در این حوزه تولید داشته باشد در اختیار می‌گذاریم و سرمایه‌گذاری مان نیز به صورت مشارکت ۵۰ درصدی است؛ یعنی هرچه طرف مقابل بخواهد سرمایه‌گذاری کند، همان میزان نیز شرکت سرمایه اختصاص می‌دهد. سرمایه طرف مقابل یک‌سوم بذر می‌شود و ما نیز دو سوم هزینه بذر را در اختیار می‌گذاریم و همچنین یک کارشناس به کار گرفته می‌شود تا کمک کند گیاه شکل بگیرد.»

او از صادرات محصول خود می‌گوید و اینکه روسیه و عمان بیشترین خریدار گل‌های زینتی هستند. نیک‌اندیش به فضای مورد نیاز برای درآمدزایی اشاره می‌کند

هر سال و با پایان فصل کنکور و اعلام آمارهای میزان ثبت‌نام در رشته‌ها و گرایش‌ها از سوی دانشگاه طیف دانشجویان به دودسته تقسیم می‌شوند؛ بخشی به دنبال رشته‌های به‌ظاهر «پول‌ساز» که جمله پزشکی و برخی از رشته‌های مهندسی می‌روند که «رشته‌های پرطرفدار» نامیده می‌شود و باقیمانده‌ها نیز که صاحب‌رتبه خوبی در کنکور نشده‌اند، مابقی ظرفیت‌ها را پر می‌کنند. اما یک سوال همیشگی در ذهن بسیاری از کارشناسان آموزشی مانده است که آیا رشته‌های کم‌طرفدار واقعاً آینده‌ای ندارند؟ این مساله را می‌توان از زاویه دیگری دید و این نکته را مطرح کرد که همین رشته‌ها، کاربردی نیستند و ظرفیت ادامه تحصیل در آن وجود ندارد.

کشاورزی یکی از این رشته‌هایی است که به‌رم ظرفیت بالای آن سرنوشت قابل‌تاملی در بین رشته‌های دانشگاهی دارد. پیش‌تر و در گزارشی با عنوان «پایش به کمک کشاورزی می‌آید» با نگاهی آماری و عددی به وضعیت فعلی رشته کشاورزی پرداخته شده بود. در آن گزارش تأکید شده طبق آماری که موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی در سال ۹۶ منتشر کرده است، توزیع درصد دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی در گروه تحصیلی کشاورزی و دامپزشکی ۲/۴۷ درصد است، این درحالی است که همین آمار در گروه فنی و مهندسی ۳۲/۰۳ درصد، علوم انسانی ۴۷/۱۰ درصد، هنر ۹/۱۲ درصد، علوم پایه ۵/۲۲ درصد و علوم پزشکی نیز ۶/۰۴ درصد است، که این آمار نیز نشان می‌دهد درصد توزیع دانشجویان در گروه کشاورزی و دامپزشکی در کمترین مقدار خود نسبت به دیگر گروه‌هاست. همین آمار در توزیع دانش‌آموختگان دانشگاه آزاد اسلامی نیز صدق می‌کند و گروه کشاورزی و دامپزشکی ۲/۳۹ درصد کمترین درصد نسبت به دیگر گروه‌هاست.

البته این‌زنگ خطر نیز مورد اشاره مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی قرار گرفته است. محمد مهدی طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی چندی پیش با اشاره به عدم کارآمدی آموزش عالی و متناسب‌نبودن آن با رشد منطقه‌ای می‌گوید: «این مساله باعث شده مردم نسبت به آموزش عالی تصمیماتی اتخاذ کرده و از تحصیل در رشته‌های حوزه علوم انسانی، فنی و مهندسی، کشاورزی و... امتناع کنند و در صف رشته‌های پزشکی بایستند. هر موضوعی که امروز در دانشگاه رخ می‌دهد، ۱۰ سال دیگر در کشور نمایان خواهد شد، بنابراین عدم استقبال دانشجویان از رشته‌های کشاورزی این هشدار را می‌دهد که اگر به این حوزه توجه نداشته باشیم، ۱۰ سال دیگر در حوزه کشاورزی با چالش‌های جدی مواجه خواهیم بود.»

دانستنی‌های دانشجویی

فرآیند دفاع از پایان‌نامه در دانشگاه آزاد اسلامی

اخیراً دانشگاه آزاد اسلامی اعلام کرده جلسات دفاع دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری حرفه‌ای دانشگاه که تصویب پروپوزال آنها به دلیل تعطیلی تابستانی دانشگاه در سال جاری به تعویق افتاده، تا ۲۳ اسفندماه برگزار می‌شود، اما فرآیند دفاع از پایان‌نامه چگونه است:

- ۱- تایید مرحله اخذ کد پایان‌نامه (تایید این مرحله توسط کارشناس پژوهش دانشکده مستلزم سپری شدن حداقل ۶ ماه از تاریخ تصویب پروپوزال در گروه است.)
- ۲- بارگذاری فایل پایان‌نامه توسط دانشجو با فرمت rar و ارسال آن به اساتید راهنما و مشاور
- ۳- تایید محتوای پایان‌نامه توسط اساتید راهنما و مشاور (مرحله بلا مانع دفاع)
- ۴- بررسی محتوای پایان‌نامه توسط مدیر گروه و تعیین استاد یا اساتید داور داخلی و خارجی
- ۵- بررسی و تایید محتوای پایان‌نامه توسط استاد یا اساتید داور داخلی و خارجی
- ۶- مرحله تایید آموزش درخصوص بررسی پرونده آموزشی دانشجو برای صدور وضعیت تحصیلی
- ۷- تایید امور مالی (بررسی وضعیت مالی دانشجو)
- ۸- تعیین تاریخ دفاع ضمن هماهنگی با اساتید یا اساتید راهنما، مشاور و داور
- ۹- مشخص کردن مکان دفاع توسط کارشناس پژوهش دانشکده و برگزاری جلسه دفاع.

عکس نوشت

جشن فارغ التحصیلی دانشجویان دانشگاه تهران | عکس: وحید سرائی | فرهیختگان |

توثیت دانشجویی

#نمره

استادای عزیز می‌خوانیم نمره‌ها رو بذارین یا زوده؟ نمره‌ها هیچی حالا، ما نگران شما نیستیم والا.

Reply Retweet Favorite

